

Doanh nghiệp vừa và nhỏ đang thiếu động lực để phát triển

ThS NGUYỄN THỊ KIM LÝ

Sau hơn 2 thập kỉ đổi mới, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế, số lượng DN tư nhân Việt Nam đã đạt được khoảng nửa triệu. Đặc biệt, từ khi Luật Doanh nghiệp chính thức có hiệu lực vào đầu năm 2000 tới nay, hàng năm có khoảng 80-85 nghìn DN đăng kí thành lập trên cả nước. Không chỉ gia tăng về số lượng, các DN tư nhân đã có những đóng góp lớn đối với quá trình phát triển kinh tế, phát triển ngoại thương, tạo việc làm và xóa đói giảm nghèo.

Thiếu động lực để phát triển

Sự phát triển vượt trội của các DN thuộc khu vực kinh tế tư nhân trong thời gian qua chủ yếu mới được nhìn nhận về số lượng. Vai trò của khu vực kinh tế này dường như vẫn chưa được đánh giá đúng mức và chưa có được sự hỗ trợ hiệu quả cho sự phát triển bền vững của nền kinh tế. Do vậy, nâng cao chất lượng tăng trưởng và vị thế của DN tư nhân phải được coi là một trong những ưu tiên hàng đầu trong thập niên sắp tới.

So sánh chỉ số ICOR của ba khu vực DN (nhà nước, tư nhân, FDI) cho thấy khu vực tư nhân vẫn có hiệu quả đầu tư cao nhất. Tuy nhiên, các chỉ số liên quan đến lợi nhuận của DN tư nhân lại kém hơn nhiều so với hai khu vực còn lại. Tỷ suất lợi nhuận trên vốn chủ sở hữu (ROE) của khu vực DN này vào năm 2008 chỉ đạt 3,7%. Có rất nhiều lí do giải thích cho hiện tượng không bình thường này, nhưng một trong những lí do quan trọng là chi phí đầu vào của các DN tư nhân thường cao so với các DN thuộc các thành phần kinh tế khác, do họ không được hưởng những ưu đãi về đất đai, tín dụng... Hơn

nữa, nhìn chung, DN tư nhân ít có cơ hội tham gia vào những ngành có khả năng đem lại lợi nhuận cao như viễn thông hoặc tham gia vào các hoạt động cung ứng trong các hợp đồng mua sắm cho khu vực công.

Tỷ suất lợi nhuận quá thấp đã và đang đe dọa tới sự phát triển bền vững của DN tư nhân. Trong khi chúng ta quá say sưa về số lượng các DN được đăng kí thành lập mới mỗi năm thì sự tồn tại và phát triển của các DN sau đăng kí kinh doanh lại chưa được chú ý đúng mức.

Bên cạnh đó, theo Tổng cục Thống kê, DN tư nhân phần lớn đăng kí hoạt động trong lĩnh vực bán buôn, bán lẻ, sửa chữa nhỏ ôtô, xe máy, tiếp đến là các lĩnh vực như chế biến, chế tạo và xây dựng. Các hoạt động này đều có khả năng tạo ra giá trị gia tăng thấp, và có xu hướng sử dụng nhiều lao động, sử dụng vốn ít, công nghệ thấp.

Trong khi số lượng các DN tư nhân đăng kí hoạt động và đầu tư vào các lĩnh vực có ý nghĩa quyết định nhằm nâng cao tính cạnh tranh của nền kinh tế như hậu cần, công nghệ thông tin còn khá khiêm tốn, thì các số liệu thống

kê lại cho thấy, chỉ có 6,33% các DN đăng kí hoạt động trong lĩnh vực vận tải, kho bãi, thông tin liên lạc và chỉ có 0,96% các DN đăng kí kinh doanh trong lĩnh vực tài chính ngân hàng. Đáng lưu ý là việc đầu tư vào các lĩnh vực y tế, khoa học, giáo dục nhằm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nâng cao trình độ tri thức và sự phát triển bền vững dường như chưa đạt được mong muốn. Cho tới nay, các DN tư nhân hoạt động trong lĩnh vực giáo dục đào tạo chỉ chiếm 0,46% trong tổng số DN, trong lĩnh vực y tế là 0,22% và trong lĩnh vực văn hóa thể thao là 0,37%. Đặc biệt chỉ có vỏn vẹn 1.236 DN đang hoạt động trong lĩnh vực khoa học công nghệ, chiếm tỉ trọng chưa tới 0,2% trong tổng số các DN. Những con số này quả thực là đáng lo ngại, nếu như nhìn từ góc độ mong muốn xây dựng một nền kinh tế dựa trên tri thức sáng tạo, sử dụng nhiều nguồn lực chất xám trong dài hạn.

Yêu cầu phát triển nhanh và bền vững đòi hỏi cần phải có sự cân bằng trong quan điểm khuyến khích đầu tư trong nước và thu hút đầu tư nước ngoài. Thực trạng thu hút FDI thời gian qua cho thấy,

Ảnh: TTXVN

các chính sách chú trọng phát triển chiều rộng, thu hút FDI bằng mọi giá đã khiến Việt Nam thu được lợi ích không như mong muốn từ nguồn lực này.

Kinh nghiệm từ quá trình công nghiệp hóa, phát triển kinh tế tại các quốc gia và nền kinh tế như Hàn Quốc, Đài Loan (Trung Quốc), Chilê... cho thấy, chính các DN trong nước mới đóng vai trò quan trọng trong việc công nghiệp hóa đất nước, tạo dựng một nền kinh tế tự chủ, phát triển bền vững. Hơn ai hết, các DN trong nước, nếu được phát triển mạnh mẽ và đúng hướng, sẽ góp phần đáng kể nhất cho việc tạo dựng năng lực, sức cạnh tranh của một quốc gia, đóng góp một cách tốt nhất cho quá trình điều chỉnh cấu trúc của nền kinh tế theo hướng bền vững và có lợi nhất cho quốc gia.

Cần định hướng để DN tiếp cận sự hỗ trợ

Sau hơn một năm có hiệu lực, Nghị định 56 về hỗ trợ DN nhỏ và vừa (DNNVV) đã nhận được sự hưởng ứng tích cực từ phía các DN. Nghị định 56 quy định các lĩnh vực mà Nhà nước có thể trợ giúp đối với DNNVV, trước hết là trong lĩnh vực tiếp cận tài chính;

nâng cao năng lực cạnh tranh về khoa học công nghệ, kỹ thuật; tiếp cận thuận lợi các mặt bằng sản xuất về đất đai cho phát triển DN; hỗ trợ về tiếp cận thị trường thông tin; đào tạo nâng cao năng lực quản trị DN và cuối cùng là áp dụng kinh nghiệm của các nước trong việc mua sắm đầu tư công cho DNNVV. Tất cả đều là những lĩnh vực các nước đều đã thực hiện nhưng ở nước ta còn mang tính phân tán, chông chéo, điều khoản chưa cao.

Trong bối cảnh hiện nay, cần thiết phải nâng cao năng lực cạnh tranh cho các DN, đặc biệt là DNNVV, theo đó cần tạo điều kiện thuận lợi để các DN tiếp cận nguồn tín dụng, hình thành quỹ để hỗ trợ DNNVV; tiếp đến là hỗ trợ khoa học công nghệ, tăng cường năng lực kỹ thuật cho DNNVV, bởi muốn nâng cao được chất lượng sản phẩm, dịch vụ thì bắt buộc các DNNVV phải ứng dụng các tiêu chuẩn về chất lượng. Ngoài ra các vấn đề vi phạm bản quyền, sử dụng sáng chế, nhãn hiệu hàng hóa... cũng là những thách thức mà DN cần được hỗ trợ để có thể phát triển và vượt qua được khó khăn trong quá trình sản xuất kinh doanh ■

Hà Nội:

Chương trình kích cầu du lịch đạt kết quả tốt

Sở Công thương Hà Nội và Tổng cục Du lịch vừa phối hợp tổ chức hội nghị tổng kết Chương trình bán hàng giảm giá và kích cầu du lịch.

Đây là hoạt động trong khuôn khổ chương trình kích cầu du lịch năm 2010 “Việt Nam-điểm đến của bạn” diễn ra trong tháng 8 và tháng 9/2010, nhằm đẩy mạnh quảng bá hình ảnh, sản phẩm và hàng hóa Việt đối với khách du lịch; tăng doanh số bán hàng và kích thích mua sắm. Tại Hà Nội, chương trình trên được phát tờ rơi, ấn phẩm liên quan và đưa nội dung, hoạt động của chương trình lên các phương tiện thông tin đại chúng, đồng thời mời gọi các cửa hàng, DN tham gia triển khai. Kết quả, đã có gần 100 điểm bán hàng tham gia, chủ yếu ở khu vực xung quanh Hồ Gươm và các khu phố cũ, phố cổ, với những mặt hàng lưu niệm, thời trang, thủ công mỹ nghệ truyền thống. Các điểm bán hàng cũng áp dụng nhiều hình thức khuyến mại để thu hút du khách.

Thống kê sơ bộ cho biết, doanh số bán hàng tại các điểm trong tháng 8 tăng hơn tháng trước và tháng 9 tiếp tục đạt mức cao hơn. Một số đơn vị có mức tăng cao như Công ty CP Thương mại Du lịch quốc tế Hải Nam tăng 177%, cửa hàng Bonia tăng 127%, các công ty thương mại khác đều có mức tăng trưởng từ 11-170% so với thời điểm trước tháng 8. Bên cạnh đó, các đơn vị cũng góp phần giới thiệu thông tin, những giá trị văn hóa lịch sử dân tộc Việt Nam với bạn bè quốc tế, mời gọi dòng khách ngoại, thúc đẩy hội nhập.

Theo nhận định, chương trình kích cầu thông qua hoạt động du lịch bước đầu đã thu được kết quả khả quan, cần được triển khai trên diện rộng, với thời gian dài hơn.

Thái Dương